IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 20.5.2020
COM(2020) 514 final

Rakkomandazzjoni għal

RAKKOMANDAZZJONI TAL-KUNSILL

dwar il-Programm Nazzjonali ta' Riforma tal-Latvja tal-2020 u li tagħti l-opinjoni tal-Kunsill dwar il-Programm ta' Stabbiltà tal-Latvja tal-2020

Rakkomandazzjoni għal

RAKKOMANDAZZJONI TAL-KUNSILL

dwar il-Programm Nazzjonali ta' Riforma tal-Latvja tal-2020 u li tagħti l-opinjoni tal-Kunsill dwar il-Programm ta' Stabbiltà tal-Latvja tal-2020

IL-KUNSILL TAL-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidra t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikoli 121(2) u 148(4) tiegħu,

Wara li kkunsidra r-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1466/97 tas-7 ta' Lulju 1997 dwar it-tisħiħ tas-sorveljanza ta' pożizzjonijiet ta' baġit u s-sorveljanza u l-koordinazzjoni ta' politika ekonomika[1], u b'mod partikolari l-Artikolu 5(2) tiegħu,

Wara li kkunsidra r-rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni Ewropea,

Wara li kkunsidra r-riżoluzzjonijiet tal-Parlament Ewropew,

Wara li kkunsidra l-konklużjonijiet tal-Kunsill Ewropew,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat tal-Impjiegi,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Finanzjarju,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat tal-Protezzjoni Soċjali,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat tal-Politika Ekonomika,

Billi:

(1) Fis-17 ta' Diċembru 2019, il-Kummissjoni adottat l-Istrateġija Annwali dwar it-Tkabbir Sostenibbli, li tat bidu għas-Semestru Ewropew tal-2020 għall-koordinazzjoni tal-politika ekonomika. Hija qieset debitament il-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali, ipproklamat mill-Parlament Ewropew, mill-Kunsill u mill-Kummissjoni fis-17 ta' Novembru 2017. Fis-17 ta' Diċembru 2019, fuq il-bażi tar-Regolament (UE) Nru 1176/2011, il-Kummissjoni adottat ukoll ir-Rapport dwar il-Mekkaniżmu ta' Twissija, li fih ma identifikatx lil-Latvja bħala wieħed mill-Istati Membri li dwaru kellha ssir analiżi fil-fond. Fl-istess jum, il-Kummissjoni adottat ukoll rakkomandazzjoni għal rakkomandazzjoni tal-Kunsill dwar il-politika ekonomika taż-Żona tal-Euro.

(2) Ir-rapport tal-pajjiż tal-2020 għal-Latvja[2] ġie ppubblikat fis-26 ta' Frar 2020. Dan ivvaluta l-progress li għamlet il-Latvja biex tindirizza r-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż adottati mill-Kunsill fid-9 ta' Lulju 2019[3], is-segwitu li għamlet għar-rakkomandazzjonijiet adottati fis-snin preċedenti u l-progress tal-Latvja biex tilħaq il-miri nazzjonali tagħha tal-Ewropa 2020.

1 ĠU L 209, 2.8.1997, p. 1.
2 SWD(2020) 513 final.
3 ĠU C 301, 5.9.2019, p. 117.

(3) Fil-11 ta’ Marzu 2020, l-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa uffiċjalment iddikjarat il-COVID-19 bħala pandemija dinjija. Il-pandemija hija emerġenza gravi tas-saħħa pubblika għaċ-ċittadini, għas-soċjetajiet u għall-ekonomiji. Qed tpoġġi s-sistemi tas-saħħa nazzjonali taħt pressjoni qawwija, qed tfixkel il-katini ta’ provvista dinjija, qed tikkawża volatilità fis-swieq finanzjarji, qed toħloq xokkijiet fid-domanda tal-konsumatur u qed ikollha effetti negattivi f’diversi setturi. Qed thedded l-impjiegi tan-nies, l-introjtu tagħhom u n-negozju tal-impriżi. Tat xokk ekonomiku qawwi li diġà qed ikollu riperkussjonijiet serji fl-Unjoni Ewropea. Fit-13 ta’ Marzu 2020, il-Kummissjoni adottat Komunikazzjoni[4] li tappella għal rispons ekonomiku kkoordinat għall-kriżi, li jinvolvi lill-atturi kollha fil-livell nazzjonali u tal-Unjoni.

(4) Diversi Stati Membri ddikjaraw stat ta’ emerġenza jew introduċew miżuri ta’ emerġenza. Kull miżura ta’ emerġenza jenħtieġ li tkun strettament proporzjonata, neċessarja, limitata fiż-żmien, u konformi mal-istandards Ewropej u dawk internazzjonali. Jenħtieġ li dawn ikunu soġġetti għal skrutinju demokratiku u għal rieżami ġudizzjarju indipendenti.

(5) Fl-20 ta’ Marzu 2020, il-Kummissjoni adottat Komunikazzjoni dwar l-attivazzjoni tal-klawżola liberatorja ġenerali tal-Patt ta' Stabbiltà u Tkabbir[5]. Il-klawżola kif stipulata fl-Artikoli 5(1), 6(3), 9(1) u 10(3) tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1466/97 u fl-Artikoli 3(5) u 5(2) tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1467/97, tiffaċilita l-koordinazzjoni tal-politiki baġitarji fi żminijiet ta’ tnaqqis qawwi fir-ritmu ekonomiku. Fil-Komunikazzjoni tagħha, il-Kummissjoni kienet tal-istess fehma bħall-Kunsill li, minħabba t-tnaqqis mistenni fir-ritmu ekonomiku bħala riżultat tat-tifqigħa tal-COVID-19, il-kundizzjonijiet attwali jippermettu li l-klawżola tiġi attivata. Fit-23 ta’ Marzu 2020, il-Ministri tal-Finanzi tal-Istati Membri qablu mal-valutazzjoni tal-Kummissjoni. L-attivazzjoni tal-klawżola liberatorja ġenerali tippermetti diverġenza temporanja mill-perkors ta’ aġġustament lejn objettiv baġitarju ta' żmien medju, dment li din ma tippreġudikax is-sostenibbiltà fiskali fiż-żmien medju. Rigward il-parti korrettiva, il-Kunsill jista’ jiddeċiedi wkoll, b'rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni, li jadotta trajettorja fiskali riveduta. Il-klawżola liberatorja ġenerali ma tissospendix il-proċeduri tal-Patt ta' Stabbiltà u Tkabbir. Hija tippermetti li l-Istati Membri jitbiegħdu mir-rekwiżiti baġitarji li kienu normalment japplikaw filwaqt li l-Kummissjoni u l-Kunsill jistgħu jieħdu f’idejhom il-miżuri ta’ koordinazzjoni tal-politika fil-qafas tal-Patt.

(6) Hemm bżonn ta’ azzjoni kontinwa biex tiġi limitata u kkontrollata l-firxa tal-pandemija, tissaħħaħ ir-reżiljenza tas-sistemi tas-saħħa nazzjonali u jittaffew il-konsegwenzi soċjoekonomiċi permezz ta’ miżuri ta’ sostenn għall-impriżi u għall-familji u sabiex jiġu ggarantiti kundizzjonijiet sanitarji u ta’ sigurtà adegwati fil-postijiet tax-xogħol għal meta tissokta l-attività ekonomika. Jenħtieġ li l-Unjoni tagħmel użu sħiħ mid-diversi għodod li għandha għad-dispożizzjoni tagħha biex tappoġġa l-isforzi tal-Istati Membri f’dawn l-oqsma. B’mod parallel, jenħtieġ li l-Istati Membri u l-Unjoni jaħdmu flimkien biex iħejju l-miżuri meħtieġa ħalli s-soċjetajiet u l-ekonomiji tagħna jirritornaw għal funzjonament normali u għal tkabbir sostenibbli, bl-integrazzjoni fost l-oħrajn tat-tranżizzjoni ekoloġika u t-trasformazzjoni diġitali, filwaqt li jinsiltu t-tagħlimiet kollha mill-kriżi.

(7) Il-kriżi tal-COVID-19 enfasizzat il-flessibbiltà li joffri s-suq uniku biex nadattaw għal sitwazzjonijiet straordinarji. Madankollu, sabiex tiġi żgurata tranżizzjoni rapida u bla

---

[4] COM(2020) 112 final.

[5] COM(2020) 123 final.

xkiel għall-fażi ta’ rkupru u għall-moviment liberu tal-merkanzija, tas-servizzi u tal-ħaddiema, huwa imperattiv li l-miżuri eċċezzjonali li ma jħallux is-suq uniku jiffunzjona b’mod normali jitneħħew hekk kif ma jibqgħux aktar indispensabbli. Il-kriżi attwali wriet li hemm bżonn ta’ pjanijiet ta' tħejjija għall-kriżi fis-settur tas-saħħa, li jinkludu b’mod partikolari titjib fl-istrateġiji tal-akkwist, katini ta’ provvista diversifikati u riżervi strateġiċi tal-provvisti essenzjali. Dawn huma elementi ewlenin għall-iżvilupp ta’ pjanijiet usa’ ta’ tħejjija għall-kriżijiet.

(8) Il-leġiżlatur tal-Unjoni diġà emenda l-oqfsa leġiżlattivi rilevanti[6] biex l-Istati Membri jkunu jistgħu jimmobilizzaw ir-riżorsi kollha mhux użati mill-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej sabiex ikunu jistgħu jindirizzaw l-effetti eċċezzjonali tal-pandemija tal-COVID-19. Dawn l-emendi se jipprovdu flessibbiltà addizzjonali, kif ukoll proċeduri ssimplifikati u razzjonalizzati. Sabiex jittaffew il-pressjonijiet ta’ flussi tal-flus, fis-sena kontabilistika 2020-2021 l-Istati Membri jistgħu wkoll jibbenefikaw minn rata ta’ kofinanzjament ta’ 100 % mill-baġit tal-Unjoni. Il-Latvja hija mħeġġa biex tagħmel użu sħiħ minn dawn il-possibbiltajiet biex tgħin lill-individwi u lis-setturi l-aktar milquta mill-isfidi.

(9) Il-konsegwenzi soċjoekonomiċi tal-pandemija x’aktarx li jkunu mqassma b’mod irregolari madwar is-setturi u r-reġjuni minħabba l-profili differenti ta’ speċjalizzazzjoni. Dan jinvolvi r-riskju li fil-Latvja d-disparitajiet ikomplu jikbru. Flimkien mar-riskju li l-proċess ta’ konverġenza bejn l-Istati Membri jiddeterjora temporanjament, is-sitwazzjoni attwali tappella għal tweġibiet ta’ politika mmirati.

(10) Fit-30 ta’ April 2020, il-Latvja ppreżentat il-Programm Nazzjonali ta’ Riforma tagħha tal-2020 kif ukoll il-Programm ta’ Stabbiltà tagħha tal-2020. Sabiex jitqiesu r-rabtiet ta’ bejniethom, iż-żewġ programmi ġew ivvalutati fl-istess ħin.

(11) Il-Latvja bħalissa tinsab fil-parti preventiva tal-Patt ta’ Stabbiltà u Tkabbir.

(12) Fil-Programm ta’ Stabbiltà tiegħu tal-2020, il-Gvern qed jippjana li l-bilanċ nominali jiddeterjora minn defiċit ta’ 0,2 % tal-PDG fl-2019 għal 9,4 % tal-PDG fl-2020. Id-defiċit tal-Gvern huwa projettat li jinżel għal 5,0 % fl-2021 u għal 2,7% tal-PDG sal-2023, jekk il-politiki ma jinbidlux. Wara li fl-2019 naqas għal 36,9 % tal-PDG, id-dejn tal-amministrazzjoni pubblika bħala proporzjon tal-PDG huwa mistenni li jilħaq massimu ta’ 53 % fl-2022, fuq il-bażi tal-Programm ta’ Stabbiltà tal-2020. Il-prospettiva makroekonomika u fiskali hija milquta minn inċertezza kbira minħabba l-pandemija tal-COVID-19.

(13) B’rispons għall-pandemija tal-COVID-19, u bħala parti minn approċċ koordinat tal-UE, il-Latvja adottat miżuri baġitarji biex iżżid il-kapaċità tas-sistema tas-saħħa tagħha, trażżan il-pandemija, u tipprovdi għajnuna lil dawk iċ-ċittadini u setturi partikolarment milqutin. Skont il-Programm ta' Stabbiltà tal-2020, dawn il-miżuri baġitarji kienu jammontaw għal 3,0 % tal-PDG. Il-miżuri jinkludu opzjonijiet ta’ differiment ta' taxxa sa tliet snin, kopertura aktar wiesgħa ta’ liv tal-mard imħallas

[6] Ir-Regolament (UE) 2020/460 tal-Parlament Ewopew u tal Kunsill tat-30 ta’ Marzu 2020 li jemenda r-Regolamenti (UE) Nru 1301/2013, (UE) Nru 1303/2013 u (UE) Nru 508/2014 fir-rigward ta’ miżuri speċifiċi biex jiġu mmobilizzati investimenti fis-sistemi tal-kura tas-saħħa tal-Istati Membri u f’setturi oħra tal-ekonomiji tagħhom b’reazzjoni għat-tifqigħa COVID- 19 (Inizjattiva ta’ Investiment b’Reazzjoni għall-Coronavirus) (ĠU L 99, 31.3.2020, p. 5) u r-Regolament (UE) 2020/558 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' April 2020 li jemenda r-Regolamenti (UE) Nru 1301/2013 u (UE) Nru 1303/2013 rigward miżuri speċifiċi biex tingħata flessibbiltà eċċezzjonali għall-użu tal-Fondi Strutturali u ta’ Investiment Ewropej b’reazzjoni għat-tifqigħa ta’ COVID-19 (ĠU L 130, 24.4.2020, p. 1)

mill-Istat, appoġġ lil setturi speċifiċi u nfiq addizzjonali għas-saħħa. Barra minn hekk, il-Latvja adottat appoġġ ta' likwidità għall-impriżi permezz ta' garanziji u self li jammontaw għal 3,2 % tal-PDG. Kollox ma' kollox, il-miżuri li ħadet il-Latvja huma konformi mal-linji gwida stabbiliti fil-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni dwar rispons ekonomiku koordinat għat-tifqigħa tal-COVID-19. L-implimentazzjoni sħiħa ta' dawn il-miżuri, segwita minn riorjentament tal-politiki fiskali biex jinkisbu pożizzjonijiet fiskali prudenti ta' żmien medju meta jkunu jippermettu l-kundizzjonijiet ekonomiċi, se tikkontribwixxi biex fiż-żmien medju tinżamm is-sostenibbiltà fiskali.

(14) Fuq il-bażi tat-tbassir tar-rebbiegħa 2020 tal-Kummissjoni skont politiki mhux mibdula, il-bilanċ tal-amministrazzjoni pubblika tal-Latvja huwa prevista għal -7,3 % tal-PDG fl-2020 u -4,5 % fl-2021. Dan jirrifletti effett ġenerali simili għall-miżuri ta' stimulu bħal ma hemm fil-Programm ta' Stabbiltà, iżda huwa projettat li t-tnaqqis fl-impjiegi jkun aktar baxx u l-istabilizzaturi awtomatiċi fin-naħa tan-nefqa wkoll mistennija jkunu aktar baxxi. Il-proporzjon tad-dejn tal-amministrazzjoni pubblika huwa pprojettat li jibqa' taħt is-60 % tal-PDG fl-2020 u fl-2021.

(15) Fl-20 ta' Mejju 2020, il-Kummissjoni ħarġet rapport imħejji skont l-Artikolu 126(3) tat-Trattat dwar il-ksur projettat tal-Latvja tal-limitu tad-defiċit ta' 3 % tal-PDG fl-2020. Kollox ma' kollox l-analiżi tissuġġerixxi li l-kriterju tad-defiċit kif definit fit-Trattat u fir-Regolament (KE) Nru 1467/1997 mhuwiex issodisfat.

(16) Il-Latvja ddikjarat l-istat ta' emerġenza fit-13 ta' Marzu 2020 u estendietu sad-9 ta' Ġunju 2020. Il-Gvern illimita l-moviment tal-persuni minn u lejn il-Latvja kemm bl-ajru, bit-tren kif ukoll bil-baħar, għalaq l-iskejjel u l-universitajiet, ipprojbixxa l-avvenimenti pubbliċi kollha, inforza miżuri ta' tbegħid soċjali, irrestringa l-bejgħ matul tmiem il-ġimgħa u ppropaga s-servizzi pubbliċi diġitali. Meta kkunsidraw il-progress li sar fil-qagħda epidemjoloġika, l-awtoritajiet illaxkaw ir-restrizzjonijiet nazzjonali b'effett mit-12 ta' Mejju 2020 u qablu li jerġgħu jiftħu l-fruntieri mal-Litwanja u mal-Estonja b'seħħ mill-15 ta' Mejju 2020. Skont il-previżjoni tal-Kummissjoni, il-qgħad mistenni jiżdied għal 8,6 % fl-2020 u jirkupra kemxejn għal 8,3 % fl-2021. Huwa projettat li l-ekonomija tiddeterjora b'7 % fl-2020 fejn l-agħar impatt ikun fuq l-investimenti u l-esportazzjonijiet fost domanda barranija dejjem tonqos u żieda fl-inċertezza. L-impjiegi mistennija jonqsu bi 2,5 %, fid-dawl tal-fatt li l-impatt negattiv fuq l-impjiegi se tattenwah konsiderevolment l-iskema ssussidjata mill-Gvern ta' assenza bil-permess għall-impjegati u sussidji għas-salarji fis-setturi orjentati għall-esportazzjoni. B'rispons għall-kriżi l-Latvja żviluppat rispons komprensiv ta' politika fiskali u ekonomika għall-kriżi. L-awtoritajiet indirizzaw it-tweġiba fi tliet direzzjonijiet: (1) appoġġ lill-ħaddiema; (2) appoġġ lill-impriżi; u (3) appoġġ lis-setturi ekonomiċi milqutin l-aktar. Il-miżuri tal-politika tax-xogħol, immirati biex jinżammu l-impjiegi u tissaħħaħ ix-xibka ta' sikurezza soċjali jinkludu fost l-oħrajn sussidji għas-salarji sa 75 % tal-paga gross li taqla' persuna, il-kopertura tal-liv minħabba l-mard jekk tirriżulta dijanjosi li ħaddiem għandu l-COVID-19 jew ikun fi kwarantina, u estensjoni tal-benefiċċji tal-qgħad. Is-sostenn għall-impriżi li jkunu qed jiffaċċaw diffikultajiet temporanji kellu l-għan li jestendi l-likwidità lid-ditti vijabbli u li f'qasir żmien jagħti spinta lill-forniment ta' oġġetti u servizzi essenzjali.

(17) It-tifqigħa tal-COVID-19 eżiġiet miżuri mingħajr preċedent biex jitrażżnu l-firxa u l-impatt tal-marda. Il-COVID-19 amplifikat id-dgħufijiet strutturali fis-sistema tas-saħħa tal-Latvja, li huma direttament relatati mar-riżorsi finanzjarji u umani disponibbli għaliha u mar-riformi li qed jagħmlu progress bil-mod ħafna. Il-finanzjament pubbliku baxx għandu impatt fuq l-aċċess għal kura tas-saħħa ta' kwalità u affordabbli u fuq l-effikaċja tas-sistema tas-saħħa. Dan iwassal għall-awtorapportar

ta' ħtiġijiet mhux issodisfati tal-kura tas-saħħa, għal livell għoli ta' ħlas mhux rimborżabbli, speċjalment għall-gruppi vulnerabbli, kif ukoll għal inugwaljanza tal-aċċess. L-istili ta' ħajja dannużi għas-saħħa huma raġuni oħra importanti għall-eżiti ħżiena fil-qasam tas-saħħa. Barra minn hekk, l-iskarsezzi fil-persunal sanitarju jikkostitwixxu sfida kumplessa u qed ifixklu l-forniment tas-servizzi tas-saħħa. Sabiex jingħataw spinta l-effiċjenza u l-kwalità fil-kura tas-saħħa, huwa kruċjali li jitħaffef il-pass tar-riformi li jinsabu għaddejjin u li għadhom fi stadju bikri inklużi miżuri preventivi effikaċi, kura tas-saħħa primarja rinforzata, settur tal-isptarijiet razzjonalizzat u ġestjoni mmirata ta' kwalità. Il-punt sa fejn ikollhom impatt dawn ir-riformi u l-opportunitajiet biex jitjiebu l-eżiti fil-qasam tas-saħħa jiddependi wkoll sostanzjalment fuq l-ammont tal-finanzjament pubbliku fuq is-saħħa. Sabiex kriżijiet simili fil-futur ikunu jistgħu jiġu mmaniġġati, huwa importanti li jiġi żgurat li jsir investiment f'miżuri tas-saħħa pubblika li jkunu effikaċi u mogħnija b'riżorsi tajbin biex b'hekk jipprevjenu, irażżnu u jtaffu l-firxa tal-mard infettiv u jimmaniġġaw l-impatt tiegħu fuq il-prestazzjoni tas-sistema tas-saħħa. Dawn l-investimenti jistgħu jkunu previsti għall-forniment tat-tagħmir meħtieġ, għal servizzi tas-saħħa online tajbin, għal faċilitajiet u riżorsi umani għall-kura tas-saħħa u biex jiġi żgurat li jkun hemm biżżejjed kapaċità biex jitwasslu s-servizzi tas-saħħa regolari kollha mistennija flimkien mal kura tal-pazjenti tal-COVID-19.

(18) Il-Latvja ħadet miżuri biex testendi l-appoġġ għall-introjtu tal-ħaddiema u biex tevita s-sensji matul is-sitwazzjoni ta' kriżi. Madankollu, l-appoġġ huwa limitat kemm fil-kopertura kif ukoll fl-adegwatezza, l-aktar minħabba li jiddependi fuq il-pagamenti tal-kontribuzzjonijiet soċjali u fuq kriterji ta' eliġibbiltà restrittivi. L-skema ma' tipprevedix ħin inattiv parzjali. Tranżizzjoni aktar gradwali minn appoġġ għall-introjtu għal introjtu mix-xogħol tkun tippermetti għal aktar flessibbiltà tas-suq tax-xogħol matul il-perjodu inattiv u l-irkupru ekonomiku. Hemm bżonn li jkun hemm sforzi kontinwi biex jitjiebu l-adegwatezza, il-perjodu u l-kopertura tax-xibka tas-sikurezza soċjali għal kulħadd. Madankollu, dawn l-isforzi huma limitati mid-dħul baxx mit-taxxa bħala proporzjon tal-PDG. Minkejja li sar xi titjib, l-adegwatezza tad-dħul minimu garantit, tal-pensjonijiet minimi u tal-appoġġ għall-introjtu għall-persuni b'diżabilità għadha baxxa. Il-Latvja introduċiet il-benefiċċju tal-qgħad għal min hu l-aktar vulnerabbli, madankollu dawk li ma għandhomx impjieg huma fir-riskju tal-faqar, l-aktar meta l-perjodu tas-sensja jitwal. Jeżistu diskrepanzi fil-kopertura tal-aċċess għall-protezzjoni soċjali, inkluża l-assigurazzjoni kontra l-qgħad, għal dawk li jaħdmu għal rashom kif ukoll għall-ħaddiema atipiċi u dawn jistgħu jiġu indirizzati. Filwaqt li l-proporzjon tagħhom qed jonqos, ix-xogħol mhux dikjarat u l-ħlas fl-idejn għadhom mifruxin, u dan idgħajjef il-protezzjoni soċjali tal-ħaddiema milquta u jżid ir-riskji fil-post tax-xogħol. X'aktarx li l-gruppi vulnerabbli se jkunu l-aktar li jiffaċċaw diffikultajiet biex jerġgħu jsibu impjieg. L-integrazzjoni tal-impjiegi, l-edukazzjoni, is-saħħa u s-servizzi soċjali u l-forniment tas-servizzi soċjali għadhom dgħajfa. Il-proporzjon ta' nies li qed jiffaċċaw privazzjoni ta' abitazzjoni akuta u dak ta' nies li qed iġarrbu l-affollament huma fost l-ogħla fl-Unjoni filwaqt li hemm skarsezza ta' akkomodazzjoni soċjali.

(19) Jekk l-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju jingħataw appoġġ biex jgħinhom jiżviluppaw malajr kapaċitajiet ta' xogħol flessibbli u ta' telexogħol l-impatt tal-kriżi jaf jittaffa sew. Ir-reġistrazzjoni baxxa mas-servizzi pubbliċi tal-impjiegi u l-livell baxx ta' involviment tad-diżokkupati fil-miżuri attivi tas-suq tax-xogħol huma ta' tħassib partikolari. Hemm bżonn li t-tħaddim u l-għamla tal-miżuri attivi tas-suq tax-xogħol jissaħħu u jiġu adattati biex it-tul ta' żmien tas-sensji jonqos u jiġu ffaċilitati t-tranżizzjonijiet lura lejn l-impjieg. Aktar importanti huwa li n-nies jingħataw il-

kompetenzi adatti biex titjieb ir-reżiljenza tal-forza tax-xogħol fi żminijiet ta' tnaqqis fir-ritmu ekonomiku. Edukazzjoni għall-adulti li hija effikaċi u faċilment aċċessibbli, it-taħriġ mill-ġdid u t-titjib tal-kompetenzi, flimkien mal-forniment ta' servizzi soċjali u appoġġ għall-mobbiltà, jistgħu jipprovdu lis-suq tax-xogħol aktar nies bil-ħiliet neċessarji. Hemm bżonn li jsir titjib anki fil-kompetenzi diġitali billi 43 % biss tal-Latvjani għandhom livell bażiku jew ogħla ta' kompetenzi diġitali. L-emerġenza tal-COVID-19 ħarġet ukoll fid-deher il-bżonn li jiġu żviluppati edukazzjoni u taħriġ diġitali ta' kwalità u li jiġi ggarantit aċċess ekwu għal dawk kollha li jridu jitgħallmu. It-tisħiħ tal-kapaċità tas-sħab soċjali hija wkoll importanti biex jiġi żgurat li jkollhom involviment sinifikattiv u f'waqtu fir-rispons għall-kriżi tal-COVID-19 mill-irkupru tagħha.

(20) Malajr ġiet stabbilita skema mdaqqsa ta' appoġġ ta' likwidità u ġiet implimentata permezz tal-istituzzjoni għall-iżvilupp Altum. Din għenet biex jiġu ristrutturati l-iskedi għall-ħlas lura tas-self tal-impriżi u pprovdiet appoġġ ta' likwidità permezz ta' self ġdid. Fl-istess ħin, il-maġġoranza tar-ristrutturazzjoni tas-self bankarju isseħħ mingħajr l-involviment ta' garanzija tal-Gvern. Madankollu, il-kundizzjonijiet ta' eliġibbiltà għall-garanzija tal-Gvern huma relattivament stretti. B'konsegwenza, hemm ir-riskju li kumpaniji li huma iżgħar u li għandhom pożizzjoni finanzjarja aktar dgħajfa jew waqgħu lura fil-ħlas tat-taxxa, ma jirċevux appoġġ. Ir-ristoranti u l-lukandi, li huma fost l-aktar milquta mill-kriżi, qed jesperjenzaw diffikultajiet biex ikollhom aċċess għal-likwidità minħabba l-pożizzjoni dgħajfa kollaterali u finanzjarja tagħhom. Fl-istess ħin, huwa importanti li jingħata sostenn lir-reżiljenza tas-settur bankarju.

(21) Biex jitrawwem l-irkupru ekonomiku, se jkun importanti li l-proġetti maturi ta' investiment pubbliku jingħataw finanzjament bil-quddiem u li jiġi promoss l-investiment privat, inkluż permezz ta' riformi rilevanti. Jenħtieġ li l-politiki li jappoġġaw it-trasformazzjoni diġitali u t-tranżizzjoni ekoloġika tal-pajjiż iqisu d-disparitajiet sinifikanti reġjonali. Il-parti l-kbira taż-żoni urbani fil-Latvja għandhom infrastruttura diġitali eċċellenti, iżda l-kopertura tal-broadband fissa fiż-żoni rurali, speċjalment il-konnessjonijiet finali, hija baxxa. Sforzi kontinwi u msaħħa għad-distribuzzjoni ta' broadband b'veloċità għolja se jkomplu jgħinu biex titjieb l-infrastruttura diġitali. Sabiex jiġu ttrattati l-isfidi li tippreżenta t-tranżizzjoni għal ekonomija newtrali għall-klima, hemm bżonn ta' investimenti biex jiddiversifikaw l-ekonomija u jrenduha aktar moderna u kompetittiva, inkluż billi jissaħħaħ l-investiment fir-riċerka u l-innovazzjoni kif ukoll fil-kapital uman u jiġu mitigati l-kostijiet soċjoekonomiċi tat-tranżizzjoni. Is-sostenibbiltà ambjentali tal-Latvja sserraħ fuq il-progress li jsir lejn titjib fl-effiċjenza enerġetika, l-implimentazzjoni tal-Pjan Nazzjonali Integrat għall-Enerġija u l-Klima inkluż b'mod partikolari fit-trasport u l-bini, u l-integrazzjoni tal-konsiderazzjonijiet dwar is-sostenibbiltà ambjentali f'setturi ekonomiċi oħra, b'mod partikolari fl-agrikultura u l-forestrija. Jekk titjieb l-infrastruttura intermodali u tat-trasport madwar Riga tiġi ffaċilitata l-mobilità tal-forza tax-xogħol kif ukoll jitrażżan il-konsum dejjem jikber tal-enerġija mill-vetturi tal-passiġġieri. Barra minn hekk, il-proġett Rail Baltica u l-proġetti tal-interkonnessjoni tal-enerġija huma l-prijoritajiet ta' investiment ewlenin fil-Latvja li għandhom l-għan li jtejbu s-sikurezza u l-integrazzjoni tagħha fis-suq uniku. Aktar investimenti fl-enerġija rinnovabbli, b'mod partikolari fl-enerġija eolika, u l-promozzjoni tat-tranżizzjoni għal ekonomija ċirkolari b'rati ta' riċiklaġġ ħafna ogħla jistgħu wkoll itejbu kemm ir-riżultati ambjentali u ekonomiċi kif ukoll jgħinu biex jintlaħqu l-miri tal-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima L-ipprogrammar tal-Fond għal Tranżizzjoni Ġusta għall-perjodu 2021-2027 jista' jgħin biex il-Latvja tindirizza xi wħud mill-isfidi li qed tippreżenta t-tranżizzjoni lejn ekonomija newtrali għall-klima, b'mod partikolari fit-

territorji koperti mill-Anness D tar-rapport tal-pajjiż. B'hekk il-Latvja tkun tista' tagħmel l-aħjar użu minn dan il-fond.

(22) Il-Latvja naqqset sew il-fluss ta' flus riskjużi permezz tal-banek tagħha u rriformat mill-qiegħ is-sistema tagħha tal-ġlieda kontra l-ħasil tal-flus. B'mod partikolari, il-Latvja pprojbiet li jingħata servizz ta' manutenzjoni lill-kumpaniji tal-isem mhux residenti u emendat għadd ta' liġijiet. Issaħħet il-kapaċità u l-abbiltà tal-istituzzjonijiet ewlenin superviżorji, tal-intelligence finanzjarja u tal-infurzar tal-liġi. Filwaqt li s-sorveljanza tal-istituzzjonijiet finanzjarji ssaħħet konsiderevolment, tista' tkun iffukata aħjar u ssir aktar effiċjenti b'titjib fil-valutazzjoni tar-riskju. Barra minn hekk, filwaqt li tjiebet l-kapaċità tal-korpi tal-infurzar tal-liġi kif ukoll il-kooperazzjoni bejniethom, il-kapaċità tagħhom li jinvestigaw u li jressqu każi ta' ħasil tal-flus tista' tissaħħaħ aktar.

(23) Filwaqt li r-rakkomandazzjonijiet attwali jiffukaw fuq l-ittrattar tal-impatti soċjoekonomiċi tal-pandemija u fuq l-iffaċilitar tal-irkupru ekonomiku, ir-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż tal-2019 adottati mill-Kunsill fid-9 ta' Lulju 2019 koprew ukoll riformi li huma essenzjali biex jiġu indirizzati l-isfidi strutturali fi żmien medju sa twil. Dawn ir-rakkomandazzjonijiet għadhom pertinenti u se jkomplu jiġu mmonitorjati matul iċ-ċiklu annwali tas-Semestru Ewropew tas-sena d-dieħla. Dan japplika wkoll għal rakkomandazzjonijiet li jirrigwardaw il-politiki ekonomiċi relatati mal-investiment. Jenħtieġ li jittieħed kont ta' dawn ir-rakkomandazzjonijiet tal-aħħar fl-ipprogrammar strateġiku tal-finanzjament tal-politika ta' koeżjoni ta' wara l-2020, inkluż għall-miżuri ta' mitigazzjoni u l-istrateġiji ta' ħruġ fir-rigward tal-kriżi attwali.

(24) Is-Semestru Ewropew jipprovdi l-qafas għal koordinazzjoni kontinwa tal-politika ekonomika u tal-impjiegi fl-Unjoni, li tista' tikkontribwixxi għal ekonomija sostenibbli. L-Istati Membri evalwaw il-progress li sar fl-implimentazzjoni tal-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli (Sustainable Development Goals, SDGs) tan-Nazzjonijiet Uniti fil-Programmi Nazzjonali ta' Riforma tal-2020 tagħhom. Billi tiżgura l-implimentazzjoni sħiħa tar-rakkomandazzjonijiet ta' hawn taħt, il-Latvja se tikkontribwixxi għall-progress lejn l-SDGs u għall-isforz komuni biex tiġi ggarantita s-sostenibbiltà kompetittiva fl-Unjoni.

(25) Il-koordinazzjoni mill-qrib bejn l-ekonomiji fl-unjoni ekonomika u monetarja hija kruċjali biex jinkiseb irkupru malajr mill-impatt ekonomiku tal-COVID-19. Jenħtieġ li l-Latvja, bħala Stat Membru li l-munita tiegħu hija l-euro – u fid-dawl tal-gwida politika mill-Grupp tal-Euro – tiżgura li l-politiki tagħha jibqgħu konsistenti mar-rakkomandazzjonijiet għaż-Żona tal-Euro u koordinati ma' dawk tal-Istati Membri l-oħra taż-Żona tal-Euro.

(26) Fil-kuntest tas-Semestru Ewropew tal-2020, il-Kummissjoni wettqet analiżi komprensiva tal-politika ekonomika tal-Latvja u ppubblikatha fir-rapport tal-pajjiż tal-2020. Barra minn hekk, ivvalutat il-Programm ta' Stabbiltà tal-2020 u l-Programm Nazzjonali ta' Riforma tal-2020, kif ukoll is-segwitu li sar għar-rakkomandazzjonijiet indirizzati lil-Latvja fis-snin preċedenti. Mhux biss qieset ir-rilevanza tagħhom għall-politika fiskali u soċjoekonomika sostenibbli fil-Latvja, iżda qieset ukoll l-konformità tagħhom mar-regoli u mal-gwida tal-Unjoni, fid-dawl tal-ħtieġa li l-governanza ekonomika globali tal-Unjoni tissaħħaħ billi jingħata input f'livell tal-Unjoni dwar deċiżjonijiet nazzjonali futuri.

(27) Fid-dawl ta' din il-valutazzjoni, il-Kunsill eżamina l-Programm ta' Stabbiltà tal-2020 u l-opinjoni tiegħu[7] hija riflessa partikolarment fir-rakkomandazzjoni (1) hawn taħt,

B'DAN JIRRAKKOMANDA li fl-2020 u fl-2021 il-Latvja tieħu azzjoni biex:

1. F'konformità mal-klawżola ta' salvagwardja ġenerali, tieħu l-miżuri kollha meħtieġa biex tindirizza b'mod effettiv il-pandemija, issostni l-ekonomija u tappoġġa l-irkupru sussegwenti. Meta l-kundizzjonijiet ekonomiċi jippermettu, issegwi politiki fiskali bil-għan li jinkisbu qagħdiet fiskali prudenti fiż-żmien medju u tiżgura s-sostenibbiltà tad-dejn, filwaqt li ttejjeb l-investiment. Issaħħaħ ir-reżiljenza u l-aċċessibilità tas-sistema tas-saħħa inkluż billi tipprovdi riżorsi umani u finanzjarji addizzjonali.

2. Tipprovdi biżżejjed appoġġ għall-introjtu lill-gruppi l-aktar milquta mill-kriżi u ssaħħaħ ix-xibka ta' sikurezza soċjali. Ittaffi l-impatt tal-kriżi fuq l-impjiegi, inkluż permezz ta' arranġamenti flessibbli ta' xogħol, miżuri attivi tas-suq tax-xogħol u kompetenzi.

3. Tiggarantixxi li d-ditti, b'mod partikolari l-impriżi żgħar u ta' daqs medju, ikollhom aċċess għall-appoġġ ta' likwidità. Tforni finanzjament bil-quddiem għal proġetti maturi ta' investiment pubbliku u tippromwovi l-investiment privat biex tistimula l-irkupru ekonomiku. Tiffoka investiment fuq it-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali, b'mod partikolari fuq ir-riċerka u l-innovazzjoni, il-produzzjoni u l-użu ta' enerġija nodfa u effiċjenti, it-trasport sostenibbli u l-infrastrutturi diġitali.

4. Tkompli tagħmel progress fil-qafas kontra l-ħasil tal-flus.

Magħmul fi Brussell,

Għall-Kunsill
Il-President

[7] Skont l-Artikolu 5(2) tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1466/97.